

Svensk författningssamling

Lag om ändring i rättegångsbalken

SFS 2018:411

Publicerad
den 8 maj 2018

Utfärdad den 3 maj 2018

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om rättegångsbalken²
dels att nuvarande 2 kap. 4 b § ska betecknas 2 kap. 4 c §,
dels att 1 kap. 1 och 4 §§, 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 §, 4 kap. 5 och 8 §§, 16 kap.
1 och 4 §§ och 29 kap. 1 och 3 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 3 f §, 2 kap. 4 b §,
3 kap. 5 c § och 4 kap. 11 a §, av följande lydelse.

1 kap.

1 §³ Tingsrätten är allmän underrätt och, om något annat inte är föreskrivet, första domstol.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tingsrätternas domkretsar.

3 f § Om tingsrätten består av fler än en lagfaren domare gäller följande i fråga om rättens ordförande.

Behörig att vara ordförande är den som

1. är eller har varit ordinarie domare i tingsrätt eller hovrätt, eller
2. regeringen för en viss tid har anställt som lagman eller chefsrådman i tingsrätt.

Den av de behöriga domarna som har högst befattning ska vara ordförande. Bland behöriga domare med samma befattning ska den som har längst tjänstgöringstid vara ordförande. Om det finns särskilda skäl får någon annan av de behöriga domarna än den som har högst befattning eller längst tjänstgöringstid vara ordförande.

4 §⁴ Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska fastställa hur många nämndemän som ska finnas i varje domkrets.

Tingsrätten ska fördela tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

2 kap.

1 § Hovrätten är överrätt i mål och ärenden som överklagas från tingsrätten.

¹ Prop. 2017/18:88, bet. 2017/18:JuU27, rskr. 2017/18:256.

² Senaste lydelse av 2 kap. 4 b § 1985:415.

³ Senaste lydelse 1974:573.

⁴ Senaste lydelse 1983:370.

4 b § Om hovrätten består av fler än en lagfaren domare gäller följande i fråga om rättens ordförande.

Behörig att vara ordförande är den som

1. är eller har varit ordinarie domare i hovrätt, eller
2. regeringen för en viss tid har anställt som hovrättspresident, hovrättslagman eller hovrättsråd tillika vice ordförande på avdelning.

Den av de behöriga domarna som har högst befattning ska vara ordförande. Bland behöriga domare med samma befattning ska den som har längst tjänstgöringstid vara ordförande. Om det finns särskilda skäl får någon annan av de behöriga domarna än den som har högst befattning eller längst tjänstgöringstid vara ordförande.

3 kap.

1 §⁵ Högsta domstolen är överrätt i mål och ärenden som överklagas från hovrätten.

5 c § Om rätten består av fler än en ledamot ska den ordinarie ledamot som har högst befattning vara rättens ordförande. Bland ordinarie ledamöter med samma befattning ska den som har längst anställningstid vara ordförande.

4 kap.

5 §⁶ Nämndemän utses genom val.

Om det i en domkrets ingår mer än en kommun eller, utöver en eller flera kommuner, en del av en annan kommun, ska tingsrätten fördela antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till kommunernas respektive kommundelens folkmängd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska för varje län eller del av län inom en hovrätts domkrets fastställa det antal nämndemän i hovrätten som ska utses.

8 §⁷ En nämndeman utses för fyra år. Den som har fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga en nämndeman som visar giltigt hinder.

Domstolen ska entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig olämplig för uppdraget.

Om en nämndeman inte längre är valbar eller behörig upphör nämndemannens uppdrag. Fullmäktige får dock besluta att en nämndeman som till följd av ändrad folkbokföring inte längre är valbar får ha kvar sitt uppdrag under resten av tjänstgöringstiden.

Om en nämndemans uppdrag upphör under tjänstgöringstiden utses en ny nämndeman för den tid som återstår. Om antalet nämndemän inom domkretsen ändras får en nytillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

11 a § En fördelning av mål och ärenden mellan enskilda domare ska vara baserad på objektiva kriterier som domstolen fastställt i förväg. Fördelningen får inte vara ägnad att påverka målens eller ärendenas utgång.

⁵ Senaste lydelse 1974:573.

⁶ Senaste lydelse 2007:74.

⁷ Senaste lydelse 2014:904.

1 §⁸ Om det vid en överläggning till dom eller beslut framförs skiljaktiga meningar ska omröstning ske.

Vid omröstningen ska den yngste i rätten yttra sig först. Därefter ska ledamöterna yttra sig allt eftersom de har säte i rätten. Ordföranden ska säga sin mening sist. Om någon av ledamöterna har berett målet ska dock han eller hon alltid säga sin mening först.

Var och en ska ange skälen för sin mening.

4 §⁹ Om det vid en omröstning framförs fler meningar än två utan att någon av dem ska gälla enligt 3 §, gäller följande.

Om omröstningen gäller pengar eller något annat som utgör en viss mängd, ska rösterna för den största mängden läggas samman med rösterna för den näst största. Om det behövs ska sammanläggningen fortsätta efter samma grund till dess någon mening ska gälla enligt 3 §.

I annat fall ska den mening som har fått flest röster gälla. Har flera meningar fått lika många röster gäller den mening som biträtts av ordföranden eller, om han eller hon inte biträtt någon av dessa meningar, den mening som biträtts av den främste bland dem som röstat för någon av dessa meningar.

29 kap.

1 §¹⁰ Om det vid en överläggning till dom eller beslut framförs skiljaktiga meningar ska omröstning ske.

Vid omröstningen ska den yngste i rätten yttra sig först. Därefter ska ledamöterna yttra sig allt eftersom de har säte i rätten. Av de ledamöter som är lagfarna ska ordföranden säga sin mening sist. Om en av de ledamöterna har berett målet ska dock han eller hon alltid säga sin mening först. Om nämndemän ingår i rätten ska de säga sin mening efter övriga ledamöter.

Var och en ska ange skälen för sin mening.

3 §¹¹ Vid omröstning ska den mening som omfattas av mer än hälften av ledamöterna gälla. Om någon mening har fått hälften av rösterna och denna är den lindrigaste eller minst ingripande för den tilltalade, ska den meningen gälla. Om ingen mening kan anses som lindrigare eller mindre ingripande gäller den mening som fått hälften av rösterna, bland dem ordförandens.

Om det framförs fler meningar än två utan att någon av dem ska gälla, ska de röster som är minst förmånliga för den tilltalade läggas samman med de röster som är näst minst förmånliga för honom eller henne. Om det behövs ska sammanläggningen fortsätta till dess någon mening ska gälla. Kan inte någon mening anses som minst förmånlig för den tilltalade, ska den mening som har fått flest röster gälla. Har flera meningar fått lika många röster gäller den mening som biträtts av ordföranden eller, om han eller hon inte biträtt någon av dessa meningar, den mening som biträtts av den främste bland dem som röstat för någon av dessa meningar.

Ingen mening ska anses lindrigare eller mindre ingripande än någon annan mening vid omröstning enligt 2 § tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

⁸ Senaste lydelse 1969:244.

⁹ Senaste lydelse 1969:244.

¹⁰ Senaste lydelse 1983:370.

¹¹ Senaste lydelse 1988:1369.

På regeringens vägnar

SFS 2018:411

MORGAN JOHANSSON

Frida Göranson
(Justitiedepartementet)